

Ten slotte een woord over één der aan het Congres deelnemende Vereenigingen, nl. de „Association Internationale de Comptabilité.”

Deze Vereeniging heeft reeds acht internationale congressen gehouden, waar behalve Belgen, ook Franschen, Duitschers, Italianen en Spanjaarden bijeenkwamen, doch waar de Nederlandsche accountants, evenals de Engelse en Amerikaanse door hun afwezigheid schitterden. Ik meen dit laatste woord ernstig en geenszins ironisch. Het komt mij voor, dat wij — tenzij misschien de organisatie grondig gewijzigd wordt — ons ook van de volgende internationale congressen afzijdig moeten houden.

In de eerste plaats waarschuw ik voor een misverstand, dat allicht voor ons Nederlanders zou ontstaan, ofschoon absoluut geen misleiding bedoeld is, dat „Comptabilité” niet beteekent „Accountancy”, maar „Boekhouding”. De waarde der congressen als zoodanig kan ik niet beoordeelen.

Er was echter ook een Section van „Experts Comptables”. Hetgeen in deze sectie van het laatste congres behandeld is komt mij — volgens het verslag (ik was niet aanwezig) — zeer onbelangrijk voor en ver beneden het peil der internationale congressen te Amsterdam, New-York en Londen. Doch zelfs indien deze opvatting onjuist mocht zijn, dan nog valt het m.i. van een standpunt der internationale organisatie van het beroep niet te verdedigen om naast en los van de serie congressen, waaraan, practisch gesproken, de geheele accountantswereld heeft deelgenomen, nog eens andere internationale accountantscongressen op touw te zetten.

JAMES POLAK

Naschrift

„Intusschen (22 November) is een erkenningsreglement gepubliceerd, waarin, voor zoover hier ter zake, de volgende artikelen voorkomen:

Art. 2. Om als reviscur erkend te worden moet men inzonderheid:

- 1e. Belg zijn;
- 2e. Minstens 30 en hoogstens 65 jaar oud zijn;
- 3e. Houder zijn van een diploma van hooger onderwijs, hetwelk verband houdt met de uit te oefenen functie en waarvan de uitreiking thans wordt afhankelijk gesteld van vier jaar studiën aan een universiteit of aan een door den Staat erkende inrichting van hooger onderwijs;
- 4e. Gedurende minstens vijf jaar in een beroep bedrijvig geweest zijn op grond waarvan kan worden aangenomen, dat de candidaat ervaring van het bankwezen, van de bedrijfsorganisatie en van de boekhouding heeft opgedaan;
- 5e. Van onberispelijke moraliteit zijn.

De Banke commissie beoordeelt in laatste instantie titels, ervaring en moraliteit van den candidaat.

Art. 3. Indien de candidaat tijdens een loopbaan van minstens tien jaar van buitengewone beroepshoedanigheden heeft laten blijken, staat het de Banke commissie vrij van hem slechts een diploma van hooger onderwijs te verderen, waarvan de uitreiking aan twee studie jaren aan een universiteit of aan een door den Staat erkende inrichting voor hooger onderwijs verbonden is.

Het staat de Banke commissie vrij het diploma van hooger onderwijs niet te bevorderen van candidaten, die van buitengewone beroepshoedanigheden tijdens een loopbaan van minstens twintig jaar hebben laten blijken.

Art. 4. De Banke commissie mag als reviseurs buitenlanders erkennen, die sedert minstens vijf jaar in België verblijven en aan *gelijkwaardige voorwaarden* als voor de Belgische burgers worden gesteld, voldoen.

Ofschoon hieruit blijkt, dat de zaak practisch hoogstens voor

enkele Nederlandsche accountants van belang kan zijn, stemt het althans tot voldoening, dat men niet het extreme nationalistische standpunt heeft ingenomen en ook de mogelijkheid tot erkenning van buitenlanders onder bepaalde voorwaarden openstelt.

In het algemeen krijgt men uit deze bepalingen den indruk, dat hier zeker niet in de eerste plaats aan accountants gedacht is en dat ook betrekkelijk weinig Belgische collega's in aanmerking zullen komen.

Interessant en navolgingswaard is verder artikel 8 van hetzelfde reglement, luidende:

„Het feit dat men als erkend reviscur op de in artikel 7 voorziene lijst werd opgenomen kan niet als een titel worden beschouwd. Daarvan mag geen gewag worden gemaakt, behoudens het geval waar een erkend reviscur om aanstelling bij een bank verzoekt.

Het niet-naleven van dit voorschrift kan voor den betrokkene schrapping van bedoelde lijst medebrengen.”

J. P.

RECONSTRUCTIE VAN NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN

Er zal moeilijk een tijdsgewricht in de economische geschiedenis van ons land zijn aan te wijzen, waarin bovenstaand onderwerp van meer actueel belang is geweest dan in onze dagen. Waar de accountant zoo dikwijls bij een dergelijke reconstructie betrokken wordt, achten wij eene beschouwing over dit onderwerp in deze kolommen niet van belang ontbloeit.

Naar hare oorzaken kan men de reorganisatie van N.V. gevoegelijk onderscheiden in:

- 1e. die, welke gepaard gaan met toevoer van nieuwe middelen tot noodzakelijke verbetering der kaspositie;
- 2e. die, welke beoogen wijziging (verlichting) te brengen in de verplichtingen der N.V. ten opzichte van hare crediteuren (obligatiehouders, bankiers enz.);
- 3e. die, welke uitsluitend betreffen eene herziening der kapitaalfiguur resp. eene interne wijziging van de verhouding der N.V. tot hare aandeelhouders.

Wij zullen ons in dit artikel bepalen tot eene beschouwing der laatstbedoelde kapitaalreconstructies, die veelal worden doorgevoerd ter bereiking van een of meer der volgende doeleinden:

- a. de kapitalisatie der vennootschap in overeenstemming te brengen met de gewijzigde waardeverhoudingen;
- b. de mogelijkheid om, in geval een kapitaalverlies is in te halen, de dividend-uitkeering te vervroegen.
- c. de restitutie van een deel van het kapitaal aan de aandeelhouders in verband met een te veel aan kasmiddelen, waarvoor geen emplooi te vinden is.

Indien men verwacht, dat de gerevalueerde waarde van het actief verminderd met het bedrag der schulden, voorgoed beneden het nominale bedrag van het geplaatste aandeelenkapitaal zal blijven, gaat men veelal over tot eene kapitaalsvermindering door afschrijving op de aandelen, adequaat aan het door revaluatie der activa geconstateerde kapitaalverlies.

In de gevallen sub b en c zal de terugbetaling van of de afschrijving op kapitaal in den regel eveneens gepaard gaan met eene reductie van het kapitaal der N.V., maar wij zullen in den loop van dit artikel zien, dat de betrokken doeleinden ook bereikt kunnen worden zonder eene vermindering van het nominale kapitaal der N.V.

Voor alle drie de gevallen geldt echter de praemisse, dat men tot eene herziening der kapitaalreconstructie eerst zal overgaan, zoodra een toestand van *consolidatie* in het bedrijf is ingetreden, zoodat verwacht mag worden, dat de nieuw te vormen kapitaalsbasis voor de naaste toekomst stand kan houden. In dit verband

moge ik in herinnering brengen de merkwaardige verklaring van het bestuur der *Aku*, volgens welke de vennootschap, dank zij hare geringe verplichtingen aan derden en dank zij hare kaspositie, niet genoodzaakt is om eerder tot kapitaals-reconstructie over te gaan, dan zoodra de omstandigheden het bestuur aanleiding zullen geven tot de veronderstelling, dat het bedrijf is geconsolideerd. Dan zou een reconstructie ook eerst zin hebben, omdat men eerst dan in staat zou zijn om zich een beeld te vormen van de vernietiging, welke de crisis voor het kapitaal der vennootschap heeft medegebracht, zoodat men dan eerst tot herwaardering der activa en tot een definitieve rentabiliteitsberekening zou kunnen overgaan. De eischen, welke het bedrijf der vennootschap in de toekomst aan de kapitalisatie zou kunnen stellen, zouden dan aanleiding zijn om tot een herkapitalisatie over te gaan, welke de rentabiliteit op het herziene nominale kapitaal zou herstellen, aldus het bestuur der *Aku*.

Wij zijn het volkomen eens met deze beschouwing omtrent de wenschelijkheid, de herziening der kapitaalconstructie uit te stellen, totdat de interne reorganisatie en saneering eener onderneming haar beslag hebben gekregen en zij op den weg van het herstel zoover is voortgeschreden, dat er niet meer met verlies gewerkt wordt. Met name zal door het bestuur alvorens tot kapitaalconstructie te besluiten, moeten zijn overwogen en beslist omtrent:

- a. het afstooten van de objecten, die voor gebruiksdoeleinden overbodig zijn geworden;
- b. het opheffen van verliesgevende afdelingen gepaard gaande met het van de hand doen der daardoor vrijkomende activa;
- c. de revaluatie der activa, die daarvoor in aanmerking komen met als gevolg eene verbetering der toekomstige winstmogelijkheid in verband met lagere afschrijvingen op de gerevalueerde waarde.

In de laatste jaren is het probleem „reorganisatie van naamloze vennootschappen” uiteraard ook in de vakbladen herhaaldelijk besproken. Wij zullen uit deze literatuur slechts overnemen een aantal opmerkingen, voorkomende in een artikel in „*De Naamloze Vennootschap*” van 15 Mei 1935, welke speciaal den door ons bedoelden vorm van reconstructie betreffen. De auteur *J. O. van Gruisen* wijst o.a. op de volgende konsekventies eener reorganisatie gepaard gaande met eene vermindering van kapitaal:

„Bij reorganisaties, waarbij het verlies op de aandelen wordt afgeschreven, ook al zijn er slechts gewone aandelen, wordt nogal eens betoogd, dat aandeelhouders door de afschrijving op hun aandelen geen verliezen lijden, doch dat slechts het door hen geleden verlies wordt geconstateerd. Op zichzelf is dit weliswaar niet onjuist, doch niet uit het oog mag hierbij worden verloren, dat afschrijving op de aandelen zonder meer als regel wel degelijk voor aandeelhouders beteekent opoffering van rechten: bij de winstverdeling en bij liquidatie.”

„Is er oud verlies en wil men wederom tot dividenduitkeering komen, dan is er onder de huidige wetgeving geen andere oplossing dan afschrijving van het verlies op de aandelen. Wil men de konsekventies van zulk een afschrijving niet aanvaarden, dan zal het verlies uit de toekomstige winsten moeten worden ingehaald, alvorens er wederom dividend kan worden uitgekeerd. Gaat men er toe over het verlies op het aandelenkapitaal af te schrijven, dan bedenke men wel, dat een dergelijke maatregel niet meer ongedaan gemaakt kan worden. Men wachte dus met de afschrijving op het aandelenkapitaal tot er een daadwerkelijke noodzaak is; b.v. de wensch om tot dividenduitkeering te kunnen overgaan, indien de bedrijfsuitkomsten wederom een overschot opleveren. Bestaat zulk een daadwerkelijke noodzaak niet, men stelle de operatie uit, hoe langer wordt gewacht, hoe beter de situatie kan worden overzien.”

„Er zijn thans reeds Naamloze Vennootschappen, die op den weg naar eigen herstel reeds zoover gevorderd zijn, dat het bedrijf wederom een overschot laat, niet alleen voldoende om daaruit te voorzien in een afschrijving op de duurzame bedrijfsmiddelen, wanneer daarbij de tegenwoordige aanschaffingskosten in aanmerking worden genomen, doch bovendien voldoende om daaruit een, zij het bescheiden, winstuitkeering te doen. Gaan wij verder de weg naar het herstel op, dan zullen geleidelijk meerdere naamloze vennootschappen in een dergelijke positie komen te verkeerren. Voor zoover er dan nog groote verliesaldi, al of niet op de balans tot uitdrukking gebracht, ongedekt zijn, verhindert art. 42e K. de uitkeering van dividend. Deze vennootschappen zullen dus moeten reorganiseeren, willen zij zich niet in een toestand zien geplaatst, dat de dividenduitkeering nog jaren moet worden uitgesteld.”

Wij hebben ons deze aanhalingen veroorloofd, omdat wij ze ten volle onderschrijven en zij punten betreffen, waarop wij anders onzerzijds de aandacht zouden moeten vestigen. Na deze algemeene opmerkingen zullen wij thans de gevallen sub a, b en c in het bijzonder nagaan.

Kapitaalsreconstructie in verband met gewijzigde waardeverhoudingen.

Wanneer wij de wenschelijkheid eener kapitaalsvermindering tot dekking van het door revaluatie ontstane kapitaalverlies gaan onderzoeken, moeten wij ons in de eerste plaats vergewissen, of het gereduceerde kapitaal in ieder geval voldoende blijft als *contrepois* der vastgelegde middelen. Het is eene ongeschreven levenswet voor industriele ondernemingen, dat het aandelenkapitaal moet overtreffen de waarde der geïmmobiliseerde activa. Men zij er dus op bedacht, dat het kapitaal niet wordt gereduceerd tot een bedrag beneden de herschatte waarde der vaste eigendommen resp. der vastgelegde middelen.

In de 2e plaats moeten wij releveeren, dat, zooals ook in het aangehaalde artikel van den Heer *Van Gruisen* wordt opgemerkt, aandeelhouders door de vermindering der nominale waarde hunner aandelen, in de meeste gevallen een offer plengen op het altaar hunner N.V. Dit offer kan tot geringe proporties worden teruggebracht, indien men er angstvallig voor waakt, dat geen andere deelgerechtigden in de winst kunnen profiteeren, ook niet in de verre toekomst (liquidatie) van de afschrijving op het aandelenkapitaal resp. van het offer der aandeelhouders. Bij de herziening der statuten in verband met de kapitaalreductie, is er dus op te letten, dat de nieuwe winstverdeling zoodanig wordt geregeld, dat de aandeelhouders hun vroegere volle pond krijgen en dat ook bij de liquidatie, voor zoover zulks mogelijk is, het oorspronkelijk gestort bedrag aan aandeelhouders wordt gerestitueerd, alvorens een evtl. liquidatie-saldo ter verdere verdeling komt.

In de derde plaats zal het bestuur eener N.V. zich bij de overweging der kapitaalsreconstructie, moeten afvragen, welke indruk zal de kapitaalsafstempeling maken tegenover de buitenwereld (bankiers, leveranciers, concurrenten, afnemers) m.a.w. zal het cachet der N.V. er niet te veel door worden aangetast. Het wil ons voorkomen, dat aan dezen factor wel ecnige, maar toch niet te veel waarde mag worden toegekend, nu eerbiedwaardige lichamen, als de Nederlandse Handelsmaatschappij, niet geschroomd hebben het mes diep in het verzwakte kapitaallichaam te zetten. Men stapt veelal over het nadeel aan het prestige der N.V. toegebracht heen, omdat men meent, dat het onder de ooggen zien van en het aanpassen aan de werkelijkheid, nog steeds de beste oplossing is om eene saneering door te voeren. Niettemin mag t.d.z. toch worden opgemerkt, dat in het algemeen de innerlijke kracht, het concurrerend vermogen eener N.V., het sterkst blijft, indien men geen wijziging brengt in de kapitaalconstructie. Immers iedere kapitaalsreductie

schept tevens de mogelijkheid eerder tot dividend-uitkeering over te gaan, terwijl het voor de hand ligt, dat iedere onttrekking van middelen aan eene onderneming, hare kapitaalspositie verzwakt. Wanneer echter de likwiditeitspositie sterk is en blijft, doordat geen kapitaalsuitgaven meer noodig zijn, is deze factor irrelevant, daar dan geen gevaar bestaat voor een verzwakking van de kapitaalskracht der N.V. Bovendien zal een verstandig bestuur slechts dan een voorstel tot dividenduitkeering doen, indien de likwiditeitspositie der N.V. er zich niet tegen verzet.

Een zeer eenvoudig recent voorbeeld eener kapitaalsreductie noodzakelijk geworden door de Umwertung der activa, is dat der *Industriele Mij. „Palembang”*. Nadat deze maatschappij haar bedrijfsreorganisatie had voltooid, waarbij de verliesgevendende afdelingen opgeheven en de tengevolge daarvan overbodig geworden vaste eigendommen van de hand werden gedaan, kon tot *kapitaalsreorganisatie* worden overgegaan. Deze werd geëffectueerd door eene afschrijving van niet minder dan 70 % op de aandelen, waardoor de overgebleven vaste eigendommen op de balans konden worden opgenomen tot hun geschatte huidige waarde.

Een gecompliceerd voorbeeld van kapitaalsreconstructie, noodig geworden door de waardedaling der activa en de geleden verliezen op afgestooten belangen in het buitenland, is dat der *Centrale Suiker N.V.* De reorganisatie-voorstellen van het bestuur dezer N.V. ten aanzien der kapitaalfiguur houden in:

1. een *afschrijving* van 60 % op het gewone kapitaal;
2. een *terugbetaling* van 10 % op de gewone aandelen;
3. aflossing van de f 600.000 *oligarchische preferente aandelen* met een premie van 30 % ter vergoeding aan de houders voor het prijsgeven van hun statutaire rechten.

Het is ons niet geheel duidelijk geworden, waarom aan de preferente aandeelhouders bij de aflossing hunner preferente aandelen, eene premie wordt uitgekeerd. Zij is blijkbaar bedoeld als afkoopwaarde der aan deze aandelen verbonden oligarchische rechten, doch het zou ons te ver doen afdwalen op dit punt dieper in te gaan.

Een nog meer gecompliceerd voorbeeld, waarbij de kapitaalsfiguur eene algeheele wijziging ondergaat, is de kapitaalsreorganisatie der maatschappij *v. h. J. J. Beynes*. De directie dezer N.V. stelt voor aan hare aandeelhouders:

1. op de *gewone aandelen* 33 1/3 % af te schrijven;
2. het primaire dividend der *gewone aandelen* van 8 tot 6 % te verlagen;
3. het *cumulatieve karakter* van het dividend der 8 % cum. pref. aand. te doen vervallen;
4. het dividendpercentage van deze pref. aand. eveneens te verlagen van 8 tot 6;
5. als compensatie voor een en ander deze pref. aand. in de *overwinst* gelijkelijk met de gewone aandelen te doen deelen.

Wij geven deze voorbeelden slechts als speciem van kapitaalsreconstructies van dezen tijd.

Een beoordeeling der mérites dezer kapitaalsreorganisaties valt buiten de grenzen van dit artikel.

Kapitaalsreconstructie ten einde dividenduitkeering mogelijk te maken.

De hoofdreden, waarom in menig geval tot kapitaalsvermindering wordt besloten is *het naderbij brengen der mogelijkheid om dividend uit te keeren*, waarop zonder kapitaalsvermindering, nog jaren lang gewacht zou moeten worden. Dit is wel het hoofdmotief, dat het bestuur eener N.V. gewoonlijk aanvoert om aandeelhouders te bewegen in een *afschrijving op aandelen* toe te stemmen, zonder dat dikwijls voldoende onderzoek is, of geen andere wegen open staan om het beoogde doel te bereiken.

Het blijft bij eene kapitaalsafstempeling steeds de vraag, of deze in het belang is der gezamenlijke aandeelhouders en van

iedereen aandeelhouder in het bijzonder, ook indien de afschrijving gepaard gaat met eene zoodanige wijziging der winstverdeling, dat aan de statutaire rechten der aandeelhouders niet of zeer weinig wordt getornd. In ieder geval kunnen *de belangen der aandeelhouders individueel op dit punt divergeeren*. De eene aandeelhouder heeft meer behoefte aan een spoedige uitkeering van dividend dan de andere. Zij, die niet op hun dividend voor levensonderhoud of voor andere doeleinden zijn aangewezen, zullen allicht redeneeren: uitkeering van dividend kost mij persoonlijk over het ontvangen bedrag een hoog percentage aan I.B. belasting; ik laat dus liever de toekomstige winsten in de maatschappij, waardoor mijn aandelen automatisch volwaardig worden, zonder dat ik aan den fiscus tol behoeft te betalen. Wij zien dus, dat, ook indien de afschrijving op de aandelen aan de eischen van redelijkheid en rechtvaardigheid voldoet, de belangen der individuele aandeelhouders uiteen kunnen gaan ten aanzien eener voorgestelde kapitaalsafstempeling.

De noodzakelijkheid tot kapitaalsreductie, wil men den weg vrij maken voor een hervatting der dividendbetaling in de toekomst, is gelegen in *art. 42e W. v. K.* Vandaar ook het pleidooi van den Heer *van Gruisen* in zijn aangehaald artikel tot *wijziging van art. 42e K.*, dat thans de uitkeering van dividend belet, indien er over eenig jaar verlies is geleden en dit verlies nog niet is aangezuiverd. Het kan zijn nut hebben op de betekenis van dit wetsartikel even nader in te gaan aan de hand van *Prof. Mr. E. J. J. van der Heyden*. De volledige tekst van het artikel luidt:

Indien blijkens de vastgestelde winst- en verliesrekening over eenig jaar verlies geleden is, hetwelk niet uit eene reserve bestreden of op andere wijze gedelgd wordt, geschiedt de volgende jaren geen winstuitkeering zoolang zoodanig verlies niet is aangezuiverd.

De genoemde hoogleeraar geeft op dit artikel o.a. het volgende commentaar:

„Het vormen van haar kapitaal verplicht de n.v., geen uitkeering te doen aan haar aandeelhouders, waardoor haar vermogen beneden het kapitaalbedrag zou dalen. Deze plicht wordt door art. 42e aangevuld. Verboden is niet alleen uitkeering, waardoor het vermogen tot beneden het kapitaal zou dalen, *doch ook elke uitkeering zoolang het kapitaalbedrag niet vrij aanwezig is*. Het is waar, dat aandeelhouders het kapitaal niet in volstrekten zin garandeeren, bij verlies niet uit eigen middelen hebben aan te zuiveren. Doch wel drukt op hen de plicht, geen uitkeering op zich te nemen, alvorens het kapitaal hersteld is.

Reeds onder de oude wet is aangenomen, dat een door de n.v. gedane toezegging om, ook dan als de winst niet toelaat, zonder vergoeding gelden ter beschikking van haar aandeelhouders te doen zijn, voor de n.v. niet bindend is.”

Bij de laatste passage verwijst de hoogleeraar naar een artikel van mijne hand in *„De Naamlooze Vennootschap”* van 15 April 1927. Dit artikel heeft thans in hoofdzaak nog slechts historische betekenis, doch er blijkt o.a. uit, dat de juristen onder vigeur der *oude* wet het geenszins eens waren over de mogelijkheid van dividenduitkeering, terwijl nog oud verlies was in te halen.

In art. 42e der *nieuwe* wet is de knoop doorgemaakt, doch met deze beperking, dat art. 42e K. uitsluitend van kracht is in het geval, dat over eenig jaar *blijkens de winst- en verliesrekening* verlies is geleden en dit verlies nog niet aangezuiverd resp. gedelgd is uit eene reserve of latere winst. Wij kunnen het dan ook niet geheel eens zijn met de stelling door *Prof. v. d. Heyden* in zijn Handboek geponcerd: *dat elke uitkeering verboden is zoolang het kapitaalbedrag niet vrij aanwezig is*.

Wij zullen deze stelling niet bestrijden op motieven ontleend

aan het verschil in opvatting van het winstprobleem door jurist en bedrijfs-econoom (de jurist voelt zich aangetrokken tot het statische, de accountant tot het bedrijfseconomische winstbegrip), maar uitsluitend op grond van den tekst van het wets-artikel.

De jurist ziet in het nominale bedrag van het geplaatste kapitaal de klem liggen op het vermogen van de N.V. Zich baseerend op dit beginsel en op de strekking onzer wet op de N.V. acht *prof. v. d. Heyden* iedere uitkeering in strijd met de wet, indien aan het kapitaal zoodanig is getornd, dat het vermogen der N.V. ligt beneden het bedrag van het geplaatste nominale kapitaal. Toch laat de tekst van art. 42e o.i. ruimte voor eene andere, bredere opvatting.

In de eerste plaats zouden wij er op willen wijzen, dat de wet zelf uitkeering aan aandeelhouders toelaat, ook indien het kapitaal door deze uitkeering wordt aangetast en wel door de bepaling van art. 41e K. Dit artikel immers opent de mogelijkheid onder bepaalde voorwaarden, ook indien er geen winst is, eene terugbetaling op aandeelen te doen. Wij zullen echter op dit punt niet dieper ingaan, daar wij onze belangstelling moeten concentreeren op den tekst van art. 42e K. Bij nauwkeurige lezing van dit artikel valt op, dat het handelt over *verlies blijkens eene vastgestelde winst- en verliesrekening*. Een dergelijk verlies behoort eerst uit eene reserve bestreden te zijn of ingehaald te worden door latere winsten, alvorens winst mag worden uitgekeerd. Dit artikel behoeft dus o.i. niet te slaan op *kapitaalverliezen* b.v. door revaluatie ontstaan, die op grond van hun karakter *niet* in de winst- en verliesrekening thuis hooren. Indien men dergelijke verliezen tot uitdrukking wil brengen, vormen zij fictieve actief-posten op de balans, die geleidelijk afgeschreven moeten worden, hetzij *vóór* de vaststelling der winst en dan komt deze afschrijving in de verlies- en winstrekening tot uitdrukking, hetzij *na* de vaststelling der winst n.l. bij de besteding van het winstsaldo. Wij geven aan den laatsten modus de voorkeur, omdat de winst- en verliesrekening o.i. het normale resultaat moet aanwijzen, zonder getangeerd te worden door factoren niet inhaerent aan de exploitatie.

Het wil ons dus voorkomen, dat ook onder vigueur der nieuwe wet aan een economisch gerechtvaardigde winstuitkeering *geen* wettelijk beletsel in den weg staat, in het geval eene revaluatie-rekening op de balans er op zou wijzen, dat het kapitaal niet meer als intact kan worden beschouwd. Wij erkennen, dat eene strengere opvatting van de strekking van art. 42e mogelijk is, maar wij meenen, dat de onze niet met de wet in strijd mag worden geacht. Het spreekt van zelf, dat in geval de lagere waarde der activa niet uit de balans blijkt, er formeel geen verlies is en eventuele winst dus ook onder vigueur van art. 42e K. zonder bezwaar uitgekeerd kan worden. Maar ook, indien een kapitaalverlies op de balans wordt uitgedrukt b.v. door het saldo eener revaluatierkening, achten wij eene winstuitkeering verantwoord onder deze 2 voorwaarden:

- 1e. de uitkeering moet bedrijfseconomisch gerechtvaardigd zijn;
- 2e. zij mag geen belang van derden (crediteuren) schaden.

Wij hebben ons nog afgevraagd, staan er geen andere wegen open om aandeelhouders tegemoet te komen, indien men de meening is toegedaan, dat onze soepele opvatting van art. 42e niet door den juridischen beugel kan. Wij zouden willen wijzen op de volgende mogelijkheden.

Men kan het kapitaal eener N.V. anders dan door afstemming op de aandeelen ook reduceeren, door conversie b.v. door de gelegenheid open te stellen om b.v. iedere twee aandeelen te converteeren in een preferent aandeel, of iedere drie gewone aandeelen in twee preferente. Het ligt voor de hand, dat de animo voor een dergelijke conversie grotendeels zal afhangen van de rechten aan de preferente aandeelen toe te kennen. De conversie is meer aantrekkelijk, indien de nieuwe aandeelen cumulatief preferent worden voor 6 %, dan wanneer zij niet cumulatief slechts preferent zijn b.v. voor 4 %. In het eerste

geval zullen b.v. houders van 50 % van het aandeelenkapitaal van hun conversierecht gebruik maken, zoodat het totale kapitaal wordt teruggebracht op 75 %, en 25 % beschikbaar komt voor afschrijving van verliezen. In het tweede geval zullen misschien niet meer dan een vierde der aandeelen ter conversie worden geboden, zoodat het kapitaal slechts met 12½ % gereduceerd wordt.

Men verliese als aandeelhouders niet uit het oog, dat men bij eene conversie op basis van 2 op 1, niet alleen de helft van zijn kapitaal prijs geeft, maar bovendien de helft van zijn *aantal stemmen*, althans indien het stemrecht voor gewone en preferente aandeelen gelijk gesteld wordt. Hier staat tegenover het recht op een primair dividend over het gehalveerde kapitaal.

De mogelijkheid is niet geheel uitgesloten, dat bij doorvoering eener dergelijke kapitaalsreductie gepaard gaande met conversie, de fiscus een beroep zal doen op de toepassing van art. 46 2e lid der *Registratiewet*, omdat hij de uitgifte van pref. aand. zal beschouwen als eene *vergrooting* van het geplaatste kapitaal. Toch is van een vergrooting van het geplaatste kapitaal geen sprake, daar het kapitaal na een dergelijke reorganisatie kleiner is dan het oorspronkelijk geplaatste kapitaal. Indien men zich echter op een hyperfiscaal standpunt stelt, dan zou men voor de toepassing der registratiewet, de handeling: omzetting van 2 gewone aandeelen in één preferent, *niet* als één rechtshandeling kunnen aanmerken. Men zou het van fiscale zijde kunnen voorstellen, alsof de N.V. b.v. f 500.000 nieuwe preferente aandeelen heeft uitgegeven, welke zijn volgestort door inlevering van f 1.000.000 oude aandeelen. De uitgave van het nieuwe aandeelenkapitaal zou volgens deze constructie heffing van registratierecht tengevolge moeten hebben, terwijl de intrekking der oude aandeelen geen teruggave van dat recht meebrengt.

Er is een geval uit de jurisprudentie bekend, (P.W. 11363), waarbij men tot heffing van registratierecht is overgegaan bij wijziging der nominale waarde van de aandeelen. Een N.V. met een kapitaal van f 1.000.000 verdeeld in 1000 aand. van f 1000 wijzigde hare statuten zoodanig, dat 1000 aand. werden afgestempeld op f 150 en 3000 nieuwe aandeelen van f 150 werden uitgegeven. Het maatschappelijk kapitaal bedroeg na reorganisatie $3000 \times f 150 = f 600.000$, dus minder dan eerst. Niettemin werd over de 3000 nieuwe aandeelen registratierecht geheven. Dit geval is echter niet analoog aan het door ons gestelde, omdat in het geval van P.W. 11363, nieuw geld gefourneerd werd.

Resumeerende wil het ons voorkomen, dat geen registratierecht geheven zal kunnen worden, indien inderdaad geen nieuwe aandeelen worden uitgegeven, maar een deel der oude aandeelen gemetamorphoseerd wordt in pref. aandeelen, doordat zij van een onderteekende verklaring worden voorzien, waarin het preferentierecht wordt omschreven, of vastgelegd onder verwijzing naar de nieuwe statutaire winstverdeling.

(Wordt vervolgd).

J. J. M. H. NIJST

NIEUWS INZAKE WETGEVING, RESOLUTIES EN BESLISSINGEN OP HET GEBIED DER BELASTINGEN

Red.: Mr. Dr. E. TEKENBROEK

Loon der in het bedrijf werkzame echtgenoot en minderjarige kinderen en art. 10 wet inkomstenbelasting

Volgens art. 10 der wet op de inkomstenbelasting wordt de opbrengst eener bron van inkomen — zijnde in dit ons bezighoudend geval „onderneming en arbeid” (art. 4, 2e lid, 3°) — verminderd met de tot verwerving der opbrengst gemaakte kosten. Het behoeft nauwelijks vermelding en staat trots loonsver-